

השכלה גוססת לנערים במדים, אלא כדי להמריץ את הקדטים להמשיך בעזרת מוסדות החינוך הכלליים בלמודיהם הם, בשעות שהם פנויים בהן מן ההדרכה התכנית. רמת השכלה מסוימת נדרשת מן המועמדים להכלל בתכנית "Y", המאפשרת לטירונים ימיים מבני 17 שנה ומעלה להתנדב לשירות בצי המלכותי, לרבות זרוע האויר, ולהקנות, בעודם עם יחידותיהם, עם המילואים בלא-שכר, עד שיקראו להתחיל באימוני-צי סדירים.

סקירה קטנה זו על שאיפותיו ומטרותיו של קורפוס הקדטים הימיים יאה לסיים בקטע ממכתב שכתב הלורד לויד המנות, נשיא הליגה למען הצי, זמן קצר לפני מותו המעציב בשנת 1941: «הנני מאמין כי בשיטת-האימון של הליגה, במשמעת שלה, בפיתוח-הגוף, בלהט שעשועי-ההתבדרות והשליטה-העצמית הלכה-למעשה, צפון סודה של הכשרת-נוער אידיאלית. ארגון גדול זה עמד במבחן בימי שלום; הוא הצדיק את עצמו—ואף למעלה מזה—בימי המלחמה; אך חשיבותה נודעת לו גם בעתיד, לאחר שיושג הנצחון ואנו נעמוד לפני התפקיד הגדול של הקמת ההריסות. אותה שעה נהיה זקוקים — כאשר לא היינו זקוקים אולי מעולם — לאנשים צעירים מורגלי משמעת ונאמנות, חדורי אידיאלים של הקרבה-עצמית ושירות-הזולת. אכן, בהם גנוז כל עתידו של עמנו. הם יהיו מצויים ביחידות הקדטים-הימיים, לא רק בארץ המכורה, כי אם גם בקנדה, באוסטרליה, בניו-זילנד, באפריקה הדרומית וברודזיה; משפחה קיסרית גדולה אשר נוכל להיות גאים בה».

צ. ס. פורסטר

סוף הקרב

מן הדו"ח של רב החובלים: "... והפעולה נסתיימה"

רב החובלים טעם טעם פיתויו של יצר. "ארמטים" כל פלג-העורף שלה בער באש ואחד מצריחי-תותחיה לא צלח עוד, והיתה זו יגיעה ומועקה להחזיק אותה בקרב עבור-חמוק בין מטותיו* הבלתי פוסקים של האויב. עצם שאונם של מטחי-הדופן** שאינם פוסקים די היה בו להחיש את הכוחות. סמוך-סמוך משמאל לאניה היה פרוש מסך העשן הגותן מחסה. היה על רב החובלים להוציא רק שתי מלים מפיו וארמטים יכלה לצלול בעשן ממש כפי שעשתה לפני כן. כך היתה ניתנת התפרקות מעומם ומכנה ואחריות, ואותה מחשבה, אפילו על רווחה שיתכן כי תהיה רק רווחה-לרגע, היתה מצודדת. הרי כל עיקר תכסיסיהן של אניות המשחית הבריטיות היה להשתמש במסך העשן כשהוא גולש על קו-המערך האיטלקי; ועתה, מאחר שאניות המשחית ערכו כבר את התקפתן ופנו עורף, הוא הרגע היאה, לכאורה, לנסיגה ארעית. זה היה היצר המפתה, ונוסף עליו גם הפקפוק שפקק רב-החובלים בשיפוטו הוא, שרצוי להמשיך במערכה. יתכן כי אין זה אלא מירוף של שעת קרב. הוא ידע כי כוח שיפוטו יכול להתערפל והחלטתו להחזיק את תותחיו יורים היא אולי פרי חימה חשכה. ובכל זאת אמר לו החוש הפנימי שלו כי אין הדבר כך.

חוש זה שלו, משהו אשר טיפתו בו אותן שנות לימוד שלמד את מקצועו, שנות

* מטח — salvo — 3a. — יריה בבת-אחת בכל כלי-היריה של היחידה. — המ'.

** מטח-דופן — broadside — מטח הנורה מכל תותחי-האניה שאפשר לכונס לעבר אחד. — המ'.

קריאה מעמיקה ועיכול שכלי של לקחים רבים לאין ספור, ונוסף על אלה הסגולות שנחן בהן ממבע ברייתו, אותו חוש סת לו כי זהו משבר המערכה, זהו הרגע שבו מוכרח הצד האחד או השני להתרע. הוא ידע כי עליו רק עוד להוסיף ולהחזיק מעמד קצת — ואחר כך אולי עוד קצת — והוכרעה המערכה. כל שלשלת המחשבות, מן ההחלטה לחפות על נסיגתו של אניות המשחית ועד הפקפוק בן-הרגע ומשם בחזרה אל ההחלטה להמשיך בקרב, לא תפסה אלא את הזמן הקצר ביותר שאפשר, שתיים או שלש שניות לכל היותר.

לא לחובתו של רב החובלים אלא לזכותו יש לזקוף שהוא נתנסה באותן שתיים או שלש שניות של היסוס. לולא נתנסה עד כדי כך הרי שלא היה בכך כל נסיון כלל. המלחמה היא ענין לבחון בו את החזקים מכל ואזי נשברים אלה שהם כמעט החזקים מכל, אותם נוצ'נטיני ואותם פון-בך-קה אשר סבך של מניע-לואי מעיק עליהם ומשעבדם.

רב החובלים ידע כי מקמרתו ריקה וכי רצונו למלאה ולהבעירה מחדש, אך הוא לא רצה להסיר את המשקפת מעיניו. תותחיהם של צריחים א' וב' פלטו נהמתם מתחתיו; רב החובלים לא ידע כי מן התותח השמאלי של צריח א' נשלחת הפגז המכריע. הוא ראה את מעופו של מטח-הדופן ואת הנצנוץ הצהוב של הפגיעה. ואזי, לאחר שמטח-הדופן שני פרץ בשאנה בלי שהשניח בו, ראה את הצלילת הארוכה של אנית הקרב האימלקית הראשה והנה היא מתקצרת ומשנה צורה, שתי הארובות מחמוגות לאחד, הקצה האחורי סובב ופונה אליו והחרטום ממנו והלאה. רב החובלים נשם נשימה קמועה ונסערת. הוא העביר את משקפתו מביב מביב. האניות האימלקיות, כולן עד אחת, היו מופנות אליו עורף ולא פנים. זו היתה הסתלקות, נסיגה; לא רק נסיון של אנית הדגל האימלקית להינתק מן התותחנים האנגליים. זה היה הנצחון.

הוא החזיר את מבטו אל אנית הדגל האימלקית והספיק לראות את ניצנוצה של פגיעה שניה. אכן, מלאכת-תותחנים טובה היא זו, לפגוע במוות קיצון זה וכשהמוות ממחר כל כך להשתנות. הוא שמט את המשקפת על חזהו והוציא את המקמרת והשקית. הוא נתן את המבק אל תוך פיר-הקיבול באצבעותיו הדקות והרגישות, אך עיניו עודן מאומצות אל אותן צורות רחוקות באופק. הם פנו עורף. הם מסרבים להשיב מלחמה. רב החובלים כל עצמותיו אמרו לו כי הם לא יפגו עוד לפחות שוב בקרב. נימוק שהיה חזק דיו להניעם שיפסיקו את הקרב, על אחת כמה וכמה שהוא חזק דיו למנוע אותם מלחדשו. אם כך או אחרת, הם ימצאו צידוקים לעצמם.

מקמרתו היתה מלאה ובעוד הוא משיג את גפרוריו השמיע קולו הנמום. „כאן בקרת האש“, אמר צנור-הדבור, „האויב הוא מחוץ למוות“.

„תודה לכם, תותחים“, אמר רב החובלים, „אין לי פקודות בשבילכם ברגע זה“.

רבי-הסמלים המאותחים הצדיע:

„דומני ראיתי פגיעת מורפדו באניה השניה משמאל, סיר, בשעה שאדוני היה מדבר“.

„תודה לך“, אמר שוב רב החובלים.

הוא עמד ליטול את המשקפת ולראות, אך חזר בו מדעתו ובמקום זה שלח ידו אל גפרוריו. עכשו יכול היה להרשות לעצמו לנהוג יד רחבה בזמנו ובתשומת-לבו. אפילו פגיעת מורפדו באנית קרב לא נחשבה במאומה על כף המאזנים, לעומת עובדה זו שהאימלקים פנו עורף. המבק נתן מעם טוב עת רב החובלים משך אליו את להבת הגפרור, מפת עליו

באצבע, שההרגל רב הימים עשה אותה כחומר שאין האש שולמת בו כמעט, ומשך שוב את הלהבה. הוא נשף ופלמ מלוא-ריאתו עשן והטיל בזהירות את זנב הגפרור אל תוך פִּיקֶרֶת היריקה. השקט והעדריירותיו של האויב חדלו קמעה-קמעה להיות מעיקים. צלילי הרגילים של הילוך האניה קדימה, המולת הים מתחת לתרסום והמולת הרוח על אוניו הלכו והכריזו שוב על עצמם.

ובכן, זה היה הנצחון. עדות לכך שדברי ימי העולם הגיעו לנקודת-מפנה היתה זו שהוא שוב חש את הרוח ההומה על אוניו. ספרי ההיסטוריה לא יכתבו לעולם על היום הזה. אפילו היסטוריונים מדעיים ומיושבים וקוקים לאיוו עובדה ממשית קצת יותר כדי לתלות בה נושא כלשהו; כמה אניות שמובעו וכמה אלפי איש הרונים, לא רק איזו תגרה מוצלחת מסביב לחצי תריסר של אניות הובלה. אפילו תורש לא יעבור וזכר היום הזה ימוג וישכח מלב העולם. שתי שורות בהודעה, כמה הערות לשבת של פרשנים בעלי-הבחנה ומכאן ואילך — הנשיה. אי-שם, במישורי רוסיה, רובץ בתוך שוחה, באדמה המעלה אבק, ומסתכל בעד הכוונות של רובהו האנטי-טנקי, איבאן איבאנוביץ שלא ידע לעולם דבר על אודות „ארמסים" ואחיותיה. איבאן איבאנוביץ יחיה אולי דעתו על קלישותה של ההתקפה האוירית, על מיעוט מפציצי הצלילה של האויב; יתכן אפילו כי מהיותו ריאליסטן יהרהר שמספר פצצות, אם יכאוו כהלכה וישמידו אותו ואת חבריו, היו יכולות לפנות את הדרך למוסקבה, בשביל הימלר, אבל אפילו בתורת ריאליסטן לא שמע איבאן איבאנוביץ מעולם על ארמסים וגם לא ישמע לעולם. בשביל הימלר היתה מלמה מסרה נכספת עוד יותר משהיתה לו מוסקבה והיא היתה גם חשובה יותר לקיומו. אם לא יצליח הצי האימלקי לכבשה בשבילו יוכרת להשתמש בכוח האויר שלו עצמו; אלף אוירונים ורבבות של אנשי שרות-הקרקע יהיה עליו להעביר מחוית רוסיה לאימליה, מתוך צורך נואש לכבוש כל מצודה שיש בה כדי לשמש סמוכה לקיסרותו שאין לה רגלים. אלף אוירונים, אוירונים שהיו יכולים לסמא את המפקדה הרוסית, אוירונים שהיו יכולים להבקיע דרך בקוים הרוסיים, להושיט עזר לפלוגות מבודדות ולהביא אספקה למשמרות חלוק, אוירונים שהיו יכולים לערוך צייד על פלוגות הפרטיזנים הרוסיים הרחק בעורף הגרמני או לסכן את התחבורה הרוסית הרחק קדימה. רב החובלים לא היה בו אפילו צל של ספק כי עבודת היום הזה תגרום לכך שאותם אלף אוירונים יובאו דרומה.

אם ישיגו אוירונים אלה את מפתחם או לא, ענין זה הוא מסופק יותר. היתה לו לרב החובלים הרגשה כי מצדדיו של כוח האויר מדברים על היום הזה כאילו דיברו על יום מחר. יתכן כי מחר תירש השליטה באויר את מקומה של השליטה בימים, אך הדברים מתרחשים היום. היום שפנות בדרכן למלמה אותן הצי-תריסר אניות הובלה מסורבלות המופפות מעבר מזה למסך העשן, והיום יש לעצור אם שומה לעצור אותן. היום נוהרות השיירות אל תוך הנמלים הבריטיים, בעוד מעבר לרצועת-מים צרה רובץ אויב שרצונו העז מכל הוא למנוע אותן מעשות כך. כוח הים הוא שהביא אותן בשלום למחוז חפצן. מחר יהיה זה אולי כוח האויר; מחר יהיה אולי רב החובלים כגרופה ישנה שאבד עליה כלת, שאין בו תועלת יותר, משול כנושא-חנית בשדה קרב מודרני, אך המלחמה גערכת היום, היום, היום. אותו רומל בלוב, המשוע לחגבורת, יכול היה לקבל כל מה שלבו מבקש, לולא התערב הצי הבריטי. גידום הצי האמריקאי בפרל הארבור מסר את החלק השמיני מתושבי כדור הארץ ואת החלק הרביעי משפתו, לפי שעה, לחסדן של יאפאן ושתיים-עשרה אניות

הקרב שלה. האניות — האנשים שבתוכן — אלה חורצים עדיין את גורל העולם. הערבי המזבל עצי תומר בבצרה, הכושי באפריקה התיכונה העושה מסחר-חליפין של בקר באשה חדשה, הגאוצ'ו הדוהר בערבות ארגנטינה, עושים מעשיהם תחת חסותו של הצי הבריטי, אשר רב החובלים ואניתו הם חלק זעיר ממנו, אחד החלקים הרבים שמהם מצטרף הכלל כולו. „מברק מאנית הדגל, סיר“, אמר ראש הסמלים המאזנתים, בקראו את האיתות מבעד למשקפת: „חדשו — מערך — שיירה“.

„אשר“, אמר רב החובלים.

הוא נתן פקודה להפנות את ארטמים בחזרה אל אניות ההובלה, בחזרה דרך מסך העשן ששירתם שירות כה נאה. צ'ין סיבובי-המדחף הודיע בצלצול על הפחתת המהירות ודומה היה כי השלום אופף את האניה מקרוב יותר, ככל שהקצרה אשר גרמה המהירות המלאה הלכה וגמונה. רק פסקה זעירה של שמש גותרה עדיין, פלח זהוב באופק הבהיר — עוד עשר דקות ואף זה יעלם והלילה ירד. האיטלקים לא נראו כבר מן הגשר ורב החובלים צעד לפתע אל צנור הדבור של ראש החורן.

„ראש החורן“, אמר לו הצנור, בענותו לזמזום. זה היה קולו של ספן דרגה ב' והיפל.

„אתה רואה משהו מן האויב?“, שאל רב החובלים.

„רק נראים עדיין, סיר. הם עודם שמים מאצלנו והלאה. הם יעלמו בעוד דקה אחת.“ פסוקים קצובים וחותכים היו פסוקי דיבורו של והיפל. והיפל גם הוא הכיר בנצחון, הכרה ברורה. הוא לחם למען אידיאל, והוא קנא קנאה גדולה לאידיאל זה, והעבודה שנעשתה היום אחר הצהרים קרבה בהרבה אותו אידיאל. ובכל זאת לא זחה עליו דעתו של והיפל עד כדי צהלת לב במלה. עובדה זו שהיה עליו להלחם על אידיאל זה, שהדור אשר קדם לו החזיקו כבר פעם בידיו ממש והניח לו לחמוק מבין אצבעותיו, העמידתו חסר אשליות. והיפל היה נכון להוסיף ולהלחם. הוא ידע כי עוד מאבק ממושך ומר לפניו עד לנצחון החרוץ ולבו אמר לו כי אחרי הנצחון יבוא עוד מאבק מר, כדי שהנצחון ישא פירות טובים ביותר וכדי לשאת אותו אידיאל קדימה, — והוא היה נכון לשני המאבקים גם יחד.

רב החובלים, בהתערות גלוית-עינים זו שירדה עליו, חש את כל אלה בנעימת קולו של והיפל ומשך משיכה אחת במקשרתו, כמי שנתון בהרהורים, במרם פנה והלך. חלק אחד של מחשבתו היה עסוק, גוסס מעשי, בהעלאתו העתידה של והיפל לדרגת סמל-ימאי; החלק השני הרהר כיצד צריך דורו של והיפל, הצעיר בעשרים שנה מדורו שלו, לקבל לידיו אותה מלאכה של עיצוב טובו של העולם החדש ולעשות בה בלי רתיעה ובלי חת בדיוק כמו ששקד על מלאכת סילוק רעתו של העולם הישן, ולעמוד גם שם כמו כאן בתבוסות מפעם לפעם ובאכזבות בלתי צפויות, ובסכנה והקרבה עצמית מתוך אותה משמעת עצמית שיש בה ויתור על עצמו.

בזקפו את מבטו מצנור הדבור נחקלו עיניו בעיני מזכירו.

„ברכותי, סיר“, אמר ג'רינגהאם.

הנה כי כן ידע גם ג'רינגהאם על חשיבותו של יום זה. יתר אנשי הספינה, שנפגו בשקט איש לתפקידו, לא הגיעו עדיין לכלל חפיסה זו. אבל מג'רינגהאם אפשר היה לצפות לכך. הרקע הציולי שלו, רחבות נסיונו ודמיונו הער עשוהו מסוגל — כשהדברים לא היו נוגעים אליו באופן אישי גניעה ישרה מדי — לראות את המלחמה ראייה רחבה ולהבין כיצד

עשויה שקידתו הוא על מילוי חובותיו לעזור לאיבאן איבאנוביץ בתוך השוטה אשר באדמה, או ללאיצי'או הקורע מסלת ברזל בשאנמונג. היה זה רגע שבו הבינו ג'רינגהאם ורב החובלים זה לזה, רגע קל שבו היתה קרבת-לבבות ביניהם, וכל אחד מהם הגה הוקרה לשני. "תודה לך, ג'רינגהאם", אמר רב החובלים.

לא * היתה השעה לתת פוגה להתאמצות, להיתפס לברכות שאין בהן ממש או להשערות במלות. מסך העשן אפף פתאום את האניה; הוא לא היה סמיך כבשעה שנפרש לראשונה, אך כיון שהלילה היה ממשמש ובא במהירות, לאחר שהשמש ירדה כבר אל מתחת לאופק, היתה האפלה בחובו של מסך העשן עזה. רב החובלים פסע שלש פסיעות בעלמה אל קצה הגשר ושירבב צוארו להביט אל הירכתיים. רק זהרור קל שבקלים נראה עכשיו מאותה להבה ששצפה שם, ועוד כמה דקות וצנורי המים יכבו אף את זה.

הם הפציעו שוב את תוך אורו של ערב; אותו רגע של מה בכך שבו היו מצויים בתוך מסך העשן כאילו קירב את הלילה מהלך רב. האור עוד היה נדון לראות בו כיצד הפכו הלהבות ופגיעותיו של האויב את השליש האחורי של הספינה שמעל לקו המים לסוכך של פלדה מלוחכת-אש, סיוט של לוחות מעוקמים ואבנטי-ברזל שנתעותו לשמה ולמות.

ארמטים, לפקודותיו של הלויטננט הנווט, היתה סובבת להתייצב במקום שהוקצה לה לפי הפקודות הקבועות ועומדות של מערך משמר-השיירה בלילה. יפה הדבר שהאש הודברה, שאם לא כן היו הלהבות כמין לפיד הקורא למורפדו. האוירונים התקיפו לעת בוקר; אחר הצהרים נהדפה התקפה של אניות; בלילה יהיה צריך לעמוד על המשמר מפני צוללות, כי האויב, כמו השמן, מסוגל להתגלגל בגלגולים רבים. מערכה אחת ששלקה, נצחון אחד שהושג, פירושם אינו אלא זה שארמטים ואנשיה חייבים לזנוק ישר אל המערכה הבאה אחריה, אל תוך המאבק הארוך-ארוך של כוח הים נגד העריצות; אותו קרב שהיוונים ערכוהו בסלמים, ואבותיו של רב החובלים ערכוהו נגד הארמאדה של ספרד, נגד צייהם של לואי הי"ד ונפוליאון ווילהלם השני, הקרב הארוך שיזם אחד בוא יבוא סופו, אך לא עתה, ולא חדשים ושנים מהיום. ואפילו כשיבוא סופו, הרי אותה חרות שקרב זה הנתיל אותה אי אפשר יהיה לשמרה אלא בעמידה נצחית על המשמר, ביושר-לב נצחי, בנצח של רצון מוב ונצח של יושר-הכוונה. זה יהיה הלך הקשה ביותר בכל המסכת כולה; השלום יהיה מבחן חמור לאנושות עוד יותר מן המלחמה. יתכן כי המין האנושי יוכל למבחן זה בבוא העת, ובשעה שתבוא העת הזאת (סת רב החובלים לנפשו) לחזם ילחם עד הקץ, הוא ימות בחפירה האחרונה בלי ידע פשרה, ולו קלה שבקלות, עם אויביהם הסומים או הנסתרים של החרות והצדק. שומה עליו לזכור הלך רוח זה; לשעה שיהיה אדם זקן עליו לזכור. עליו לזכור למועד ההוא כיצד לא היה בשעה זו דבר רחוק יותר ממחשבתו משמץ של כניעה לאויביה הגלויים של האנושות וזה יהיה בעזרו לשמור אותו משמץ של כניעה שבאולת-יד או היסתר-דעת או ציניות, ביום ההוא.

רב החובלים אימץ פתאום את חושיו למראה הבהוב אור שתפסו עיניו המשוממות, עד ששוב היה בידו לתת רוחה לעצמו ואפילו לחייך קצת לנפשו באור בין-השמשות, כי היה זה כוכב הערב שורת על הים התיכון.